

WRD.5140.1.58.2023.KW

Warszawa, 06 -06- 2024

DECYZJA NR 17 /2024

Na podstawie przepisów art. 89 pkt 2, art. 91 ust. 4 pkt 3 i 4, art. 3 pkt 1 i 2, art. 6 pkt 1, pkt 1 c), art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 r., poz. 840 ze zm.) w trybie art. 104 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 572 ze zm.) w wyniku postępowania administracyjnego przeprowadzonego z urzędu,

orzekam

wpisać do rejestru zabytków nieruchomości województwa mazowieckiego kamienicę wraz z terenem posesji położoną w Warszawie przy ul. Pięknęj 47/Koszykowej 64, dzielnica Śródmieście

- Niniejszym wpisem obejmuje się budynek – dzieło architektury i budownictwa, znajdujący się na terenie dz. ew. nr 136, obręb 5-05-03 w dzielnicy Śródmieście, oznaczony na załączniku graficznym kolorem czerwonym wraz z terenem posesji (dz. ew. nr 136 obręb 5-05-03) oznaczonym na załączniku graficznym kolorem zielonym.
- Załącznik graficzny do niniejszej decyzji stanowi jej integralną część.

Uzasadnienie

Pismem z dnia 24.03.2023 r. Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków (MWKZ) wszczął postępowanie administracyjne w sprawie wpisu do rejestru zabytków nieruchomości kamienicy wraz z terenem posesji położonej w Warszawie przy ul. Pięknęj 47/Koszykowej 64, wraz z terenem posesji, znajdującej się na dz. ew. nr 136 z obrębu 5-5-03 w dzielnicy Śródmieście. Pismem z dn. 23.10.2023 r. strony postępowania zostały poinformowane obwieszczeniem o oględzinach obiektu, które odbyły się dn. 24.11.2023 r. W trakcie oględzin wykonano dokumentację fotograficzną oraz spisany został protokół. Zawiadomieniem z dnia 26.06.2023 r. zamknięto postępowanie dowodowe w sprawie. Przedmiotowa nieruchomość figuruje w wojewódzkiej ewidencji zabytków (karta ewidencyjna autorstwa Anny Kurek i Damiana Maniakowskiego wykonana została w 2015 roku).

Ulice Koszykowa i Piękną (d. Bazyliańska; Piusa XI) zostały wytyczone ok.1770 r. wraz z założeniem urbanistycznym Osi Stanisławowskiej. Parcelacja, a następnie zabudowa tej części miasta nastąpiła w XIX w. Rozległa posesja, ograniczona ulicami Koszykową, Piękną i Marszałkowską, oznaczona numerem hip. 1390B, została wytyczona podczas parcelacji dóbr Łazienek Królewskich. Wielokrotnie zmieniała właścicieli, w 1825 r. dobra te zostały nadane przez Księcia Namiestnika Królewskiego Ludwikowi Emichowi, sekretarzowi Komisji Nadzoru Budowli Korony, od 1832 r. należały do Józefa Grochowskiego i jego spadkobierców, a od 1853 r. do Antoniego Toczyńskiego. W połowie XIX w. nastąpiły kolejne podziały działki i zmiany własnościowe, wydzielono posesję hip. 1390C (1865) oraz hip. 1390D (1880), która jest przedmiotem niniejszego postępowania. Jej właścicielami byli m.in. Władysław Donner, Leonida Bojarska z domu Dębowska (1886), Artur Kosiński (1888), Wilhelm Gazzi (1891), Feliks Kozłowski (1898). Wzniesioną na tym terenie murowaną zabudowę od strony ul. Pięknęj (nr 47 i 47A) i drewnianą od strony

ul. Koszykowej (nr 48), zastąpiła wzniesiona w latach 1904-1911, najprawdopodobniej wg proj. Henryka Stifelmana i Stanisława Weissa. Przyjmuje się, że jednopodwórzowa murowana kamienica o wczesnomodernistycznym wystroju elewacji powstała dla rodziny hr. Colonna-Walewskiego. W 1918 r. posesja została zakupiona przez Wolfa Hufnagela i Sabinę vel Szajndla Hufnagen, po II wojnie światowej budynek przeszedł na własność Skarbu Państwa (1970).

W budynku mieszkali przedstawiciele ówczesnej klasy średniej, m.in. lekarze, nauczyciele, urzędnicy i właściciele firm prywatnych. Od 1910 r. w lokalu od ul. Koszykowej funkcjonował zakład fryzjerski (z jego usług korzystał m.in. Józef Piłsudski). Dzięki podziemnemu przejściu na podwórko w czasie II wojny światowej zakład wykorzystywany był do działań konspiracyjnych. Ponadto w budynku działał m.in. sklep kolonialny Mordechaja Szternzysa (od 1928) oraz sklep spożywczy Mendela Szenkiera (od 1930).

Kamienica została wzniesiona w kwartale ulic Pięknej, Koszykowej i Lwowskiej, na czworobocznej posesji zbliżonej rzutem do trapezu. Jej północna i południowa elewacja współtworzą pierzeję ulic Pięknej i Koszykowej, wschodnia ściana szczytowa przylega do sąsiedniej kamienicy przy ul. Pięknej 45, Koszykowej 60/62, natomiast zachodnia sąsiaduje z obecnie niezabudowaną działką. Budynek jest podpiwniczony, murowany z cegły ceramicznej pełnej na zaprawie wapiennej, 7-kondygnacyjny, z zaadaptowanym poddaszem, z 2-spadowym dachem krytym blachą na deskowaniu.

Elewacja południowa (od ul. Koszykowej) jest 9-osiowa, z kaskadowym wykuszem od 3 do 9 osi: płytszym na 2 kondygnacji i głębszym między 3 a 6 kondygnacją. Powyżej parteru w 5, 6 i 7 osi znajdują się loggie o pełnej balustradzie, na 6 kondygnacji 3-osiowy, a na 7 kondygnacji 1-osiowy balkon (w 6 osi). Wykusze w 3 i 4 oraz 8 i 9 osi zostały zwieńczone nieznacznie cofniętymi względem lica belwederkami na rzucie wycinka z okręgu. Powyżej, na całej szerokości ryzalitu znajduje się trójkątny szczyt, o płynnej linii spływów. Na elewacji zachował się skromny wystrój: nieznacznie wysunięta względem lica elewacji wysoka strefa cokołowa, pasowe boniowanie parteru, wydatny, profilowany gzyms kordonowy między 6 a 7 kondygnacją (przecięty w 5, 6 i 7 osi), płytszy gzyms wieńczący, gzymsy podokienne. Dekoracja sztukatorska ogranicza się do partii szczytu: powyżej owalnego okna na osi wykonano siedzącą okraciem na kłębku postać, przytrzymującą girlandy okalające z obu stron górną część otworu i spływające na szczyt płtykich lizen ujmujących otwór wejściowy balkonu na ostatniej kondygnacji. Otwory okienne i wejściowe są prostokątne, na 7 kondygnacji w 5, 6 i 7 osi zamknięte łukiem pełnym, na parterze wykonano przeszklone witryny lokali usługowych, szczyt doświetlono za pomocą 3 owalnych okien (okna boczne wtórne). Okna i drzwi balkonowe są 2- i 3-skrzydłowe z wielokwaterowym nadświetleniem i nadświetlem, pierwotnie drewniane, malowane na kolor biały, o konstrukcji skrzynkowej, obecnie w większości wymienione na nowe z PCW. Witryny, oprócz lokalu zakładu fryzjerskiego, w którym zachowały się witryny o pełnej dolnej płycinie z motywem karo na ryflowanym tle, są wtórne.

Analogiczne rozwiązania kompozycyjne zastosowano na elewacji północnej (od ul. Pięknej). Jest ona 8-osiowa, z kaskadowym wykuszem od 1 do 5 osi, loggiami powyżej parteru i balkonami na 6 i 7 kondygnacji w 3 osi oraz w 8 osi od 2 do 6 kondygnacji, belwederkami w 1 i 2 oraz 3 i 5 osi, oraz szczytem na całej szerokości ryzalitu. Zachowany wystrój elewacji jest bogatszy i obejmuje wysuniętą przed lico ściany wysoką strefę cokołową, pasowe boniowanie na 1 i 2 kondygnacji zwieńczone fryzem z szerokim żłobkowaniem i pozornymi kłębami na osi otworów okiennych 2 kondygnacji, z dekoracją rzeźbiarską w postaci lwich głów w partii okien w wykuszach. Okna są 2- i 3-skrzydłowe z wielokwaterowym nadświetleniem, w 2 osi na ostatniej kondygnacji zamknięte łukiem odcinkowym, szczyt doświetlony został za pomocą okna w typie serliany. Na parterze zachowały się 4-skrzydłowe drzwi wejściowe o konstrukcji ramowo-płycinowej z motywem karo w dolnej płycinie, i zabezpieczonej dekoracyjną kratą z o geometrycznej dekoracji przeszklonej górnej płycinie (skrzydła 2 i 3).

Zachodnia ściana szczytowa, pierwotnie pozbawiona otworów i dekoracji obecnie posiada artykulację w postaci pasowego boniowania 1 i 2 kondygnacji oraz gzymsów kordonowych powyżej 2, 6 i 7 kondygnacji. Poddasze doświetlono za pomocą 2 wtórnych otworów okiennych w ścianie szczytowej, oraz okien pościowych. Elewacji od strony podwórka (studni) są otynkowane, pozbawione dekoracji, pomiędzy otworami okiennymi poprowadzono pionowe instalacje wentylacyjnych.

Wewnątrz budynku zachował się czytelny układ funkcjonalno-przestrzenny. Stropy w budynku są ceramiczne, nad VI piętrem drewniane, w piwnicy zastosowano strop Kleina, na drewnianej więźbie dachowej w konstrukcji płatwiowo-krokwiowej zachowały się znaki ciesielskie. Korytarz pomiędzy głównym wejściem od ul. Pięknej a klatką schodową i dziedzińcem otrzymał bogatą dekorację, na którą składają się posadzka ceramiczna wykonana z kwadratowych płytek terakotowych z motywem ośmiopłatkowych kwiatów na żółtym tle, tworzących prostokątne pole ujęte bordiurą z motywem czwórliścia i opaską z lastriko (pierwotnie szarych płytek), okładzina ścienna (lamperia) z glazurowanych płytek w kolorze szaro-błękitnym, ze strefą cokołową (pas czarnych płytek) oraz dwoma fryzami w dolnej i górnej partii ściany (naprzemienne czarne i białe płytki prostokątne, oraz układane w szachownicę w 2 rzędach białe i barwne - czerwone, niebieskie i zielone płytki kwadratowe). Przy wejściu na klatkę schodową, w dolnym pasie zachowała się płytka z nazwą producenta „Karol F. Fiser Warszawa”. Wzdłuż ścian wykonano profilowane zdobione astragalem listwy przysufitowe, sufit zdobi dekoracja sztukatorska w postaci płycin: owalnej z dekoracją w postaci wstążki z kwiatową rozetą pośrodku oraz prostokątnych wydzielonych za pomocą profilowanych profili z perełkowaniem z umieszczonymi pośrodku owalnymi rozetami. Na zachodniej ścianie korytarza znajduje się oryginalna, drewniana skrzynka na pocztę, na wschodniej okno stróżówki (obecnie blenda). Stolarka drzwiowa jest oryginalna, po prawej stronie znajdują się drzwi 1-skrzydłowe drzwi do stróżówki, na wprost wejścia znajdują się 2-skrzydłowe, przeszklone w górnej części drzwi na podwórko, po lewej stronie poprzedzone stopniami analogiczne drzwi na klatkę schodową.

Komunikację zapewniają współczesna winda, zlokalizowana w historycznym szybie oraz 2 klatki schodowe. Główna 2-biegowa z podestami (po stronie wschodniej) jest murowana, o kamiennej okładzinie schodów i policzków (trawertyn, wapień morawicki), z żeliwnymi tralkami w typie kandelabrowym i drewnianym asymetrycznym pochwytem, 4- i 8-bocznymi płytkami ceramicznymi na podestach (w kolorze błękitnym z motywem czwórliścia i kremowym). Na sufitach zachowała się dekoracja sztukatorska: w holu klatki schodowej pośrodku wydzielonego listwą prostokątnego pola znajduje się owalna rozeta z motywem kwiatowym, w narożnikach wieńce kwiatowe z kokardą, na wyższych piętrach pojedyncza rozeta z motywem floralnym, a na ostatnim na stropie za pomocą dekoracyjnych listew wydzielone zostały 3 prostokątne pola (środkowe szersze) z rozetami pośrodku każdego z nich. W przejściu między holem a główną klatką schodową poniżej belki nadproża umieszczono uproszczone konsole, na podniebieniu wykonano dekorację w postaci trzech płycin z dekoracją astragalową, powyżej nad wejściem znajduje się płytka kształtowana supraporta z maszkaronem na osi (twarz brodatego starca) oraz dwoma półpostaciami dziecięcymi, której górne i boczne krawędzie ukształtowano w formie ceownika. Drzwi wejściowe do lokali są 2-skrzydłowe, o konstrukcji ramowo-płycinowej, z dekoracyjnie opracowaną listwą przyrywkową, z profilowaną opaską wzdłuż bocznych i górnej krawędzi, w większości oryginalne z historycznymi okuciami.

Kuchenna klatka schodowa (po stronie zachodniej) jest 2-biegowa zabiegowa z podestami. Balustrada jest drewniana o toczonych tralkach i szerokich pełnych słupkach na podestach pomiędzy biegami, posadzki wykonano z układanych w szachownicę kwadratowymi płytkami większymi na parterze (białe i bordowe) i mniejszymi na wyższych kondygnacjach (białe i czarne). Drzwi do lokali są 1- i 2-skrzydłowe, ramowo-płycinowe, z zachowanymi okuciami (m.in. dzwonki ręczne, tabliczki numeryczne).

Klatki schodowe doświetlono za pomocą prostokątnych, 3-skrzydłowych okien z nadświetleniem, na ostatnich kondygnacjach zamkniętych łukiem odcinkowym. Posadzka na dziedzińcu (studnia doświetlającej) pierwotnie wykonana jest z lastriko (pierwotnie z płytek terakotowych i czerwonego lastriko).

Wewnątrz lokali zachowały się liczne przykłady oryginalnego wystroju: podłogi z klepki drewnianej układanej w jodełkę, w pomieszczeniach sanitarnych sporadycznie 6-boczne czarne i białe płytki ceramiczne, sztukaterie w formie floralnych i geometrycznych rozet, pojedyncze i zdwojone listwy na ścianach (fryz) oraz wzdłuż krawędzi sufitów, umieszczane w narożnikach i na osiach wydzielonych pół dekoracje geometryczne, kwiatowe, i nawiązujące do ornamentyki starożytnej (rogi obfitości, wieńce laurowe, meandry, astragale), marmurowe parapety, piece kaflowe o glazurowanych barwnych płytkach z wczesnomodernistyczną dekoracją geometryczną (kolumienki, aplikacje) i mosiężnymi drzwiczkami.

Budynek bez większych zniszczeń przetrwał II wojnę światową. W wyniku zmian własnościowych lokale mieszkalne podzielono na mniejsze, część zaadaptowano na funkcję użytkową zmieniając pierwotny układ funkcjonalno-przestrzenny, przekształceniu i modernizacji poddano lokale usługowe zlokalizowane na parterze budynku. W wyniku przeprowadzonych prac remontowych usunięto część detalu obu elewacji frontowych (płyciny podokienne i dekoracje balustrad, boniowanie, girlandy pod gzymsem kordonowym).

Po przeanalizowaniu zebranego materiału dowodowego MWKZ stoi na stanowisku, iż kamienica przy ul. Pięknej 47/Koszykowej 64 w Warszawie, wraz z terenem posesji, posiada wartości artystyczne, historyczne i naukowe, uzasadniające objęcie jej wpisem do rejestru zabytków nieruchomości, a jej trwałe zachowanie dla przyszłych pokoleń leży w interesie społecznym.

Przedmiotowa kamienica jest obecnie jednym z nielicznych budynków pierzei ul. Pięknej i Koszykowej, który nie został zniszczony w czasie wojny. Jej wartość artystyczna wyraża się w kompozycji bryły oraz opracowaniu elewacji, na które składają się pasowo boniowane przyziemie, wykusze z charakterystycznymi loggiami, poziome podziały w formie dekoracyjnych gzymśów, a także fragmentarycznie zachowana dekoracja sztukatorska. Umiejętne połączenie tradycji renesansowej z rozwiązaniami typowymi dla wczesnego modernizmu znalazło swoją kontynuację w wystroju wnętrza części wspólnych i lokali mieszkalnych. Wysoki poziom artystyczny prezentują zarówno korytarz i hol z dekoracją sztukatorską, ale także dekoracje sufitów w lokalach mieszkalnych oraz forma zachowanych pieców z barwnymi płytkami o uproszczonej, zgeometryzowanej dekoracji.

Wartość historyczna budynku wiązana jest z działalnością architektów pochodzenia żydowskiego i właścicieli spółki budowlanej Henryka Stifelmana i Stanisława Weissa, autorów licznych kamienic i budynków użyteczności publicznej w Warszawie. Lokalizacja budynku, jego forma i gabaryty, stanowią świadectwo dokonujących się na pocz. XX w. przemian urbanistycznych centralnych dzielnic Warszawy, a także zróżnicowanego poziomu życia ich mieszkańców.

Wartość naukowa kamienicy wynika z ich warstwy materialnej, m.in. technologii wykonania, użytych materiałów budowlanych i ich opracowania, jak również rozwiązań technicznych i funkcjonalnych cechujących budownictwo mieszkaniowe pierwszej połowy XX w., umożliwiające prowadzenie badań nad przedwojenną zabudową na terenie Śródmieścia. Nośnikiem ww. wartości jest również zachowany detal architektoniczny, umiejętnie łączący estetykę nowożytną (renesansową) ze zdobyczami wczesnego modernizmu w zakresie możliwości budowlanych (wielokondygnacyjne kamienice mieszkalne, wąska studnia doświetlająca lokale) oraz dominującej estetyki.

W ocenie MWKZ nośnikiem wartości historycznych jest również teren posesji obejmujący dz. ew. nr 136 z obrębem 5-05-03. Kształt działki odzwierciedla podziały parcelacyjne, dokonywane w I poł. XIX w. oraz tożsamy jest z przebiegiem historycznej posesji o nr hip. 1390D.

Na podstawie art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami do rejestru wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków, z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku nieruchomego, lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy. Definicja zabytku zawarta w art. 3 pkt 1 ww. ustawy określa, iż zabytek nieruchomy to nieruchomości, jej części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową. Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt. 1 litera c ww. ustawy ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania, zabytki nieruchome będące działami architektury i budownictwa. Z uwagi na zachowane, wyżej opisane, wartości artystyczne, historyczne i naukowe kamienica wraz z terenem posesji, położona w Warszawie przy ul. Pięknej 47/Koszykowej 64 w dzielnicy Śródmieście, odpowiada ustawowej definicji zabytku, zostaje wpisana niniejszą decyzją do rejestru zabytków nieruchomych województwa mazowieckiego i podlega, wraz z terenem posesji, ochronie prawnej.

Wobec powyższego orzeczono jak w sentencji.

Od decyzji niniejszej przysługuje stronom, na podstawie art. 127 Kpa, odwołanie do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, które należy złożyć za pośrednictwem tutejszego urzędu (na adres: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Warszawie, 00-373 Warszawa, ul. Nowy Świat 18/20) zgodnie z art. 129 § 2 Kpa w terminie 14 dni od doręczenia przedmiotowej decyzji. W myśl art. 130 § 2 Kpa wniesienie odwołania w terminie wstrzymuje wykonanie decyzji.

W myśl art. 127a K.p.a., w trakcie biegu terminu do wniesienia odwołania strona może zrzec się prawa do wniesienia odwołania wobec organu administracji publicznej, który wydał decyzję. Wówczas z dniem doręczenia organowi administracji publicznej oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania przez ostatnią ze stron postępowania, decyzja staje się ostateczna i prawomocna.

UWAGA, NUMER REJESTRU ZABYTKÓW JEST NADAWANY PO STWIERDZENIU OSTATECZNOŚCI NINIEJSZEJ DECYZJI

Załączniki:

1. Załącznik graficzny
2. Pouczenie o skutkach wpisu zabytku do rejestru zabytków

Otrzymują:

1. Strony postępowania za pośrednictwem obwieszczenia
1. 4 x WUOZ/aa/KW (nr rej., teczka obiektu, KW, NID)

Do wiadomości:

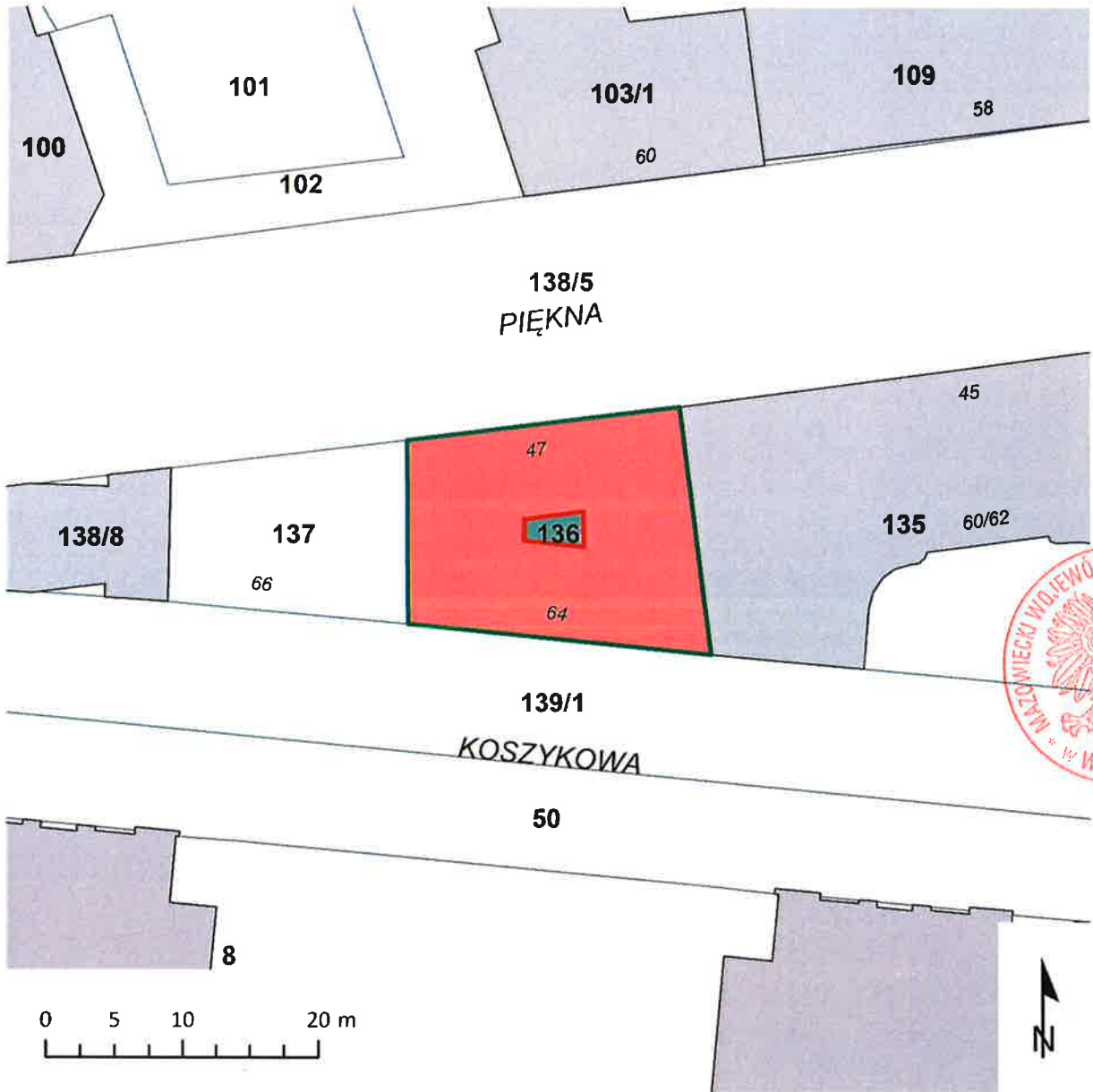
1. Urząd Dzielnicy Śródmieście m.st. Warszawy, ul. Nowogrodzka 43, 00-691 Warszawa
2. Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego dla m. st. Warszawy
3. Zakład Gospodarowania Nieruchomościami w Dzielnicy Śródmieście, ul. Szwoleżerów 5, 00-464 Warszawa
4. Prezydent Miasta Stołecznego Warszawy za pośrednictwem Stołecznego Konserwatora Zabytków

INFORMACJA: (22) 398 36 78

MAZOWIECKI WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTKÓW

Marcin Dawidowicz

Załącznik graficzny do decyzji MWKZ nr 17 /2024 z dnia 06-06-2024 wpisującej do rejestru zabytków nieruchomości województwa mazowieckiego kamienicę wraz z terenem posesji położoną w Warszawie przy ul. Piękną 47/Koszykowej 64, dzielnica Śródmieście (dz. ew. nr 136 z obrębu 5-05-03).

- budynek wpisany do rejestru zabytków
- teren wpisany do rejestru zabytków

MAZOWIECKI WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTKÓW
Marcin Dawidowicz

POUCZENIE O SKUTKACH WPISU DO REJESTRU ZABYTEKÓW RUCHOMYCH

zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. 2022 poz. 840, ze zm.)

Art. 5. Opieka nad zabytkiem sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza polega, w szczególności, na zapewnieniu warunków: 1) naukowego badania i dokumentowania zabytku; 2) prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku; 3) zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie; 4) korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości; 5) popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.

Art.27. Na wniosek właściciela lub posiadacza zabytku wojewódzki konserwator zabytków przedstawia, w formie pisemnej, zalecenia konserwatorskie, określające sposób korzystania z zabytku, jego zabezpieczenia i wykonania prac konserwatorskich, a także zakres dopuszczalnych zmian, które mogą być wprowadzone w tym zabytku .

Art. 28.1. Niezależnie od obowiązków wynikających z opieki nad zabytkami, określonych w art. 5, właściciel lub posiadacz zabytku wpisanego do rejestru lub zabytku znajdującego się w wojewódzkiej ewidencji zabytków zawiadamia wojewódzkiego konserwatora zabytków o:

- 1) uszkodzeniu, zniszczeniu, zaginięciu lub kradzieży zabytku, nie później niż w terminie 14 dni od dnia powzięcia wiadomości o wystąpieniu zdarzenia;
- 2) zagrożeniu dla zabytku, nie później niż w terminie 14 dni od dnia powzięcia wiadomości o wystąpieniu zagrożenia;
- 3) zmianie miejsca przechowywania zabytku ruchomego w terminie miesiąca od dnia nastąpienia tej zmiany;
- 4) zmianach dotyczących stanu prawnego zabytku, nie później niż w terminie miesiąca od dnia ich wystąpienia lub powzięcia o nich wiadomości. Art.29 1. Wojewódzki konserwator zabytków w czasie uzgodnionym z właścicielem lub posiadaczem przedmiotu będącego zabytkiem lub posiadającego cechy zabytku może prowadzić badania tego przedmiotu w miejscu, w którym przedmiot ten się znajduje.
4. W przypadku odmowy udostępnienia przedmiotu, o którym mowa w ust. 1, albo zabytku, o którym mowa w ust. 3, odpowiednio wojewódzki konserwator zabytków albo minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego może wydać decyzję nakazującą jego udostępnienie na czas niezbędny do wykonania badań, jednak nie dłuższy niż 3 miesiące od dnia, w którym decyzja stała się ostateczna.
5. Za szkody wyrządzone w związku z badaniami, o których mowa w ust. 1 i 3, przysługuje odszkodowanie na zasadach określonych w Kodeksie cywilnym.

Art.36. 1. Pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków wymaga:

- 1) prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru, w tym prac polegających na usunięciu drzewa lub krzewu z nieruchomości lub jej części będącej wpisanym do rejestru parkiem, ogrodem lub inną formą zaprojektowanej zieleni;
 - 2) wykonywanie robót budowlanych w otoczeniu zabytku;
 - 3) prowadzenie badań konserwatorskich zabytku wpisanego do rejestru;
 - 4) prowadzenie badań architektonicznych zabytku wpisanego do rejestru;
 - 5) prowadzenie badań archeologicznych;
 - 6) przemieszczanie zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru;
 - 7) trwale przeniesienie zabytku ruchomego wpisanego do rejestru, z naruszeniem ustalonego tradycją wystroju wnętrza, w którym zabytek ten się znajduje;
 - 8) dokonywanie podziału zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru;
 - 9) zmiana przeznaczenia zabytku wpisanego do rejestru lub sposobu korzystania z tego zabytku;
 - 10) umieszczenie na zabytku wpisanym do rejestru: urządzeń technicznych, tablic reklamowych lub urządzeń reklamowych w rozumieniu art. 2 pkt 16b i 16c ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2022 r. poz. 503) oraz napisów, z zastrzeżeniem art. 12 ust. 1;
 - 11) podejmowanie innych działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku wpisanego do rejestru, z wyłączeniem działań polegających na usuwaniu drzew lub krzewów z terenu nieruchomości lub jej części niebędącej wpisanym do rejestru parkiem, ogrodem albo inną formą zaprojektowanej zieleni;
 - 12) poszukiwanie ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych, w tym zabytków archeologicznych, przy użyciu wszelkiego rodzaju urządzeń elektronicznych i technicznych oraz sprzętu do nurkowania.
3. Pozwolenia, o których mowa w ust. 1 i 1a, mogą określać warunki, które zapobiegają uszkodzeniu lub zniszczeniu zabytku.
4. Wojewódzki konserwator zabytków może uzależnić wydanie pozwolenia na podejmowanie działań, o których mowa w ust. 1 pkt 6, 9 i 11, od przeprowadzenia, na koszt wnioskodawcy, niezbędnych badań konserwatorskich, architektonicznych lub archeologicznych. Egzemplarz dokumentacji badań jest przekazywany nieodpłatnie wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków.
5. Pozwolenia, o których mowa w ust. 1 i 1a, wydaje się na wniosek osoby fizycznej lub jednostki organizacyjnej posiadającej tytuł prawny do korzystania z zabytku wpisanego na Listę Skarbów Dziedzictwa albo do rejestru, wynikający z prawa własności, użytkownika wieczystego, trwałego zarządu albo ograniczonego prawa rzeczowego lub stosunku zobowiązaniowego.

Art. 37a. 1. Pracami konserwatorskimi, pracami restauratorskimi lub badaniami konserwatorskimi, prowadzonymi przy zabytkach wpisanych do rejestru kieruje osoba, która ukończyła studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie, w zakresie konserwacji i restauracji dzieł sztuki lub konserwacji zabytków oraz która po rozpoczęciu studiów drugiego stopnia lub po zaliczeniu szóstego semestru jednolitych studiów magisterskich przez co najmniej 9 miesięcy brała udział w pracach konserwatorskich, pracach restauratorskich lub badaniach konserwatorskich, prowadzonych przy zabytkach wpisanych do rejestru, inwentarza muzeum będącego instytucją kultury lub zaliczanych do jednej z kategorii, o których mowa w art. 14a ust. 2.

2. W dziedzinach nieobjętych programem studiów wyższych, o których mowa w ust. 1, pracami konserwatorskimi, pracami restauratorskimi lub badaniami konserwatorskimi, prowadzonymi przy zabytkach wpisanych do rejestru albo na Listę Skarbów Dziedzictwa, kieruje osoba, która posiada:

- 1) świadectwo ukończenia szkoły średniej zawodowej oraz tytuł zawodowy albo wykształcenie średnie lub średnie branżowe i dyplom potwierdzający posiadanie kwalifikacji zawodowych w zawodach odpowiadających danej dziedzinie lub
 - 2) dyplom mistrza w zawodzie odpowiadającym danej dziedzinie - oraz która przez co najmniej 4 lata brała udział w pracach konserwatorskich, pracach restauratorskich lub badaniach konserwatorskich, prowadzonych przy zabytkach wpisanych do rejestru, na Listę Skarbów Dziedzictwa, do inwentarza muzeum będącego instytucją kultury lub innych zabytkach zaliczanych do jednej z kategorii, o których mowa w art. 14a ust. 2.
3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się do osób, które samodzielnie wykonują prace konserwatorskie, prace restauratorskie lub badania konserwatorskie, prowadzone przy zabytkach wpisanych do rejestru.

Art.38. 1. Wojewódzki konserwator zabytków lub działający z jego upoważnienia pracownicy wojewódzkiego urzędu ochrony zabytków prowadzą kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. 2. W upoważnieniu, o którym mowa w ust. 1, określa się osobę lub osoby upoważnione do przeprowadzenia kontroli, kontrolowaną osobę fizyczną lub jednostkę organizacyjną, miejsce i zakres kontroli oraz podstawę prawną do jej przeprowadzenia. 3. Przy wykonywaniu kontroli wojewódzki konserwator zabytków lub osoby, o których mowa w ust. 1, są uprawnione do: 1) wstępu na teren nieruchomości, jeżeli istnieje uzasadnione podejrzenie zniszczenia lub uszkodzenia zabytku; 2) oceny stanu zachowania, warunków przechowywania i zabezpieczenia zabytków wpisanych do rejestru, a także zabytków znajdujących się w muzeach, bibliotekach oraz w zbiorach lub zasobach innych państwowych jednostek organizacyjnych i jednostek samorządu terytorialnego, w terminie uzgodnionym z ich właścicielem lub posiadaczem; 3) sprawdzania zgodności wszelkich działań podejmowanych przy zabytkach wpisanych do rejestru oraz prowadzonych badań archeologicznych z zakresem lub warunkami określonymi w pozwoleniu i zatwierdzonej dokumentacją; 4) żądania ustnych lub pisemnych informacji w zakresie niezbędnym dla ustalenia stanu faktycznego dotyczącego zakresu kontroli; 5) żądania okazania dokumentów i udostępnienia wszelkich danych mających związek z zakresem kontroli; 6) dokonania wpisu w dzienniku budowy w zakresie określonym przepisami Prawa budowlanego. 4. Czynności kontrolne przeprowadza się w obecności kontrolowanej osoby fizycznej albo kierownika kontrolowanej jednostki organizacyjnej lub upoważnionej przez niego osoby, z zachowaniem przepisów o ochronie informacji niejawnych.

Art. 39. 1. Z czynności kontrolnych kontrolujący sporządza protokół, którego jeden egzemplarz doręcza kontrolowanej osobie fizycznej lub kierownikowi kontrolowanej jednostki organizacyjnej. 2. Protokół kontroli zawiera opis stanu faktycznego stwierdzonego w toku kontroli, w tym ustalonych nieprawidłowości, z

uwzględnieniem przyczyn powstania, zakresu i skutków tych nieprawidłowości oraz osób za nie odpowiedzialnych. 3. Protokół podpisują kontrolujący i kontrolowana osoba fizyczna albo kierownik kontrolowanej jednostki organizacyjnej lub upoważniona przez niego osoba, którzy mogą wnieść do protokołu umotywowane zastrzeżenia i uwagi.

4. W razie odmowy podpisania protokołu przez kontrolowaną osobę fizyczną albo kierownika kontrolowanej jednostki organizacyjnej lub upoważnioną przez niego osobę, kontrolujący czyni o tym wzmiankę w protokole, a odmawiający podpisu może w terminie 7 dni przedstawić swoje pisemne uwagi wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków.

Art. 40.1. Na podstawie ustaleń wynikających z kontroli, w przypadku ustalenia, że zabytek jest w nieodpowiednim stanie zachowania, wojewódzki konserwator zabytków może wydać kontrolowanej osobie fizycznej lub kierownikowi kontrolowanej jednostki organizacyjnej zalecenia pokontrolne usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, w określonym terminie, o ile ich charakter nie uzasadnia wydania decyzji, o której mowa w art. 49 ust. 1.

2. Wojewódzki konserwator zabytków może odstąpić od wydania zaleceń pokontrolnych i wydać decyzję, o której mowa w art. 43, art. 44 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 46 ust. 1, art. 49 ust. 1 lub art. 50 ust. 1.

3. W przypadku kontroli jednostki organizacyjnej wojewódzki konserwator zabytków może zażądać przeprowadzenia postępowania służbowego lub innego przewidzianego prawem przeciwko osobom winnym dopuszczenia do powstania uchybień i poinformowania go w określonym terminie o podjętych działaniach zmierzających do usunięcia tych uchybień.

Art. 41. W razie stwierdzenia, że działanie lub zaniechanie kontrolowanej osoby fizycznej albo kierownika kontrolowanej jednostki organizacyjnej lub jej pracownika narusza przepisy art. 108-118 ustawy, wojewódzki konserwator zabytków kieruje odpowiednio do Policji, prokuratury albo sądu zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa lub wykroczenia.

Art. 43.1. Wojewódzki konserwator zabytków wydaje decyzję o wstrzymaniu wykonywanych bez jego pozwolenia lub w sposób odbiegający od zakresu i warunków określonych w pozwoleniu:

- 1) prac konserwatorskich, restauratorskich, badań konserwatorskich lub architektonicznych przy zabytku wpisanym do rejestru;
- 2) robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru lub w jego otoczeniu;
- 3) badań archeologicznych lub poszukiwań, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 12;
- 4) innych działań, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 6-8, 10 i 11, przy zabytku wpisanym do rejestru.

Art. 44.1. Decyzja, o której mowa w art. 43 ust. 1, wygasa po upływie 2 miesięcy od dnia jej doręczenia, jeżeli w tym terminie wojewódzki konserwator zabytków nie wyda decyzji:

- 1) nakazującej przywrócenie zabytku do poprzedniego stanu lub uporządkowanie terenu, z określeniem terminu wykonania tych czynności albo
- 2) nakładającej obowiązek uzyskania pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków na prowadzenie wstrzymanych badań, prac, robót lub innych działań przy zabytku, przy czym wniosek o wydanie tego pozwolenia składa się w terminie nie dłuższym niż 7 dni od dnia doręczenia decyzji, albo
- 3) nakładającej obowiązek podjęcia określonych czynności w celu doprowadzenia wykonywanych badań, prac, robót lub innych działań przy zabytku do zgodności z zakresem i warunkami określonymi w pozwoleniu, wskazując termin wykonania tych czynności, albo
- 4) zakazującej prowadzenia wstrzymanych działań.

1a. Wojewódzki konserwator zabytków wydaje decyzję w sprawie pozwolenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, w terminie nie dłuższym niż 30 dni od dnia złożenia wniosku o wydanie tego pozwolenia.

2. W przypadku nieuzyskania pozwolenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, albo niewykonania obowiązku określonego w ust. 1 pkt 3, wojewódzki konserwator zabytków wydaje decyzję nakazującą przywrócenie zabytku do poprzedniego stanu lub uporządkowanie terenu, z określeniem terminu wykonania tych czynności.

3. Po wykonaniu obowiązku, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, wojewódzki konserwator zabytków wydaje pozwolenie na wznowienie wstrzymanych badań, prac, robót lub innych działań przy zabytku.

4. Osoba, która dopuściła się naruszenia przepisów o zabytkach lub naruszyła zakres i warunki określone w pozwoleniu, jest obowiązana na swój koszt wykonać czynności nakazane w decyzji, o której mowa w ust. 1 pkt 1 i 3, ust. 2 albo ust. 3a pkt 1 i 2. Art. 45.1. W przypadku gdy bez wymaganego pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków lub w sposób odbiegający od zakresu i warunków określonych w pozwoleniu wykonano przy zabytku wpisanym do rejestru:

- 1) prace konserwatorskie lub restauratorskie,
- 2) roboty budowlane,
- 3) badania konserwatorskie,
- 4) badania architektoniczne,
- 5) inne działania, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 6-8 i 10-12

– wojewódzki konserwator zabytków wydaje decyzję nakazującą przywrócenie zabytku do poprzedniego stanu lub uporządkowanie terenu, określając termin wykonania tych czynności, albo zobowiązującą do doprowadzenia zabytku do jak najlepszego stanu we wskazanym sposobie i w określonym terminie.

3. W przypadkach, o których mowa w ust. 1 i 2, przepis art. 44 ust. 4 stosuje się odpowiednio.

Art. 47.1. Wojewódzki konserwator zabytków może wznowić postępowanie w sprawie wydanego pozwolenia, o którym mowa w art. 36 ust. 1, a następnie zmienić je lub cofnąć, w drodze decyzji, jeżeli w trakcie wykonywania badań, prac, robót lub innych działań określonych w pozwoleniu wystąpiły nowe fakty i okoliczności, mogące doprowadzić do uszkodzenia lub zniszczenia zabytku

Art. 49.1. Wojewódzki konserwator zabytków może wydać decyzję nakazującą osobie fizycznej lub jednostce organizacyjnej posiadającej tytuł prawny do korzystania z zabytku wpisanego do rejestru, wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu albo ograniczonego prawa rzeczowego lub stosunku zobowiązaniowego, przeprowadzenie prac konserwatorskich lub robót budowlanych przy tym zabytku, jeżeli ich wykonanie jest niezbędne ze względu na zagrożenie zniszczeniem lub istotnym uszkodzeniem tego zabytku.

Art. 50.1. W przypadku wystąpienia zagrożenia polegającego na możliwości zniszczenia, uszkodzenia, kradzieży, zaginięcia lub nielegalnego wywiezienia za granicę zabytku ruchomego wpisanego do rejestru albo na Listę Skarbów Dziedzictwa, odpowiednio wojewódzki konserwator zabytków może wydać, a minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego wydaje, decyzję o zabezpieczeniu tego zabytku w formie ustanowienia czasowego zajęcia do czasu usunięcia zagrożenia.

2. Czasowe zajęcie zabytku ruchomego polega na przekazaniu go, w zależności od rodzaju zabytku, do muzeum, archiwum lub biblioteki.

4. Jeżeli nie jest możliwe usunięcie zagrożenia, o którym mowa w ust. 1 lub 3:

- 1) zabytek ruchomy może być przejęty przez wojewódzkiego konserwatora zabytków, w drodze decyzji, na własność Skarbu Państwa, z przeznaczeniem na cele kultury, oświaty lub turystyki, za odszkodowaniem odpowiadającym wartości rynkowej tego zabytku;
- 1a) zabytek ruchomy wpisany na Listę Skarbów Dziedzictwa zostaje przejęty przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego w drodze decyzji, na własność Skarbu Państwa, z przeznaczeniem na cele kultury, za odszkodowaniem odpowiadającym wartości rynkowej tego zabytku;
- 2) zabytek nieruchomy może być na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków wywłaszczony przez starostę na rzecz Skarbu Państwa lub gminy właściwej ze względu na miejsce położenia tego zabytku, w trybie i na zasadach przewidzianych w przepisach o gospodarce nieruchomościami.

Art. 51.1. Jednorazowego pozwolenia na stały wywóz zabytku za granicę wymagają zabytki zaliczane do jednej z następujących kategorii: 1) zabytków archeologicznych, które mają więcej niż 100 lat i wchodzi w skład zbiorów archeologicznych lub zostały pozyskane w wyniku badań archeologicznych bądź przypadkowych odkryć; 2) elementów stanowiących integralną część zabytków architektury, wystroju wnętrz, pomników, posągów i dzieł rzemiosła artystycznego, które mają więcej niż 100 lat; 3) wykonanych dowolną techniką i na dowolnym materiale dzieł malarstwa, nieobjętych kategoriami wskazanymi w pkt 4 i 5, które mają

więcej niż 50 lat i ich wartość jest wyższa niż 40 000 zł; 4) wykonanych na dowolnym materiale akwareli, gwaszy i pastelów, które mają więcej niż 50 lat i ich wartość jest wyższa niż 16 000 zł; 5) mozaik, nieobjętych kategoriami wskazanymi w pkt 1 i 2, oraz wykonanych dowolną techniką i na dowolnym materiale rysunków, które mają więcej niż 50 lat i ich wartość jest wyższa niż 12 000 zł; 6) oryginalnych dzieł grafiki i matryc do ich wykonania oraz oryginalnych plakatów, które mają więcej niż 50 lat i ich wartość jest wyższa niż 16 000 zł; 7) oryginalnych rzeźb, posągów lub ich kopii wykonanych tą samą techniką co oryginał, nieobjętych kategorią wskazaną w pkt 1, które mają więcej niż 50 lat i ich wartość jest wyższa niż 20 000 zł; 8) pojedynczych fotografii, filmów oraz ich negatywów, które mają więcej niż 50 lat i ich wartość jest wyższa niż 6000 zł; 9) pojedynczych lub znajdujących się w zbiorach rękopisów, które mają więcej niż 50 lat i ich wartość jest wyższa niż 4000 zł; 10) pojedynczych lub znajdujących się w zbiorach książek, które mają więcej niż 100 lat i ich wartość jest wyższa niż 6000 zł; 11) pojedynczych map drukowanych i partytur, które mają więcej niż 150 lat i ich wartość jest wyższa niż 6000 zł; 12) kolekcji i przedmiotów z kolekcji zoologicznych, botanicznych, mineralnych lub anatomicznych, których wartość jest wyższa niż 16 000 zł; 13) kolekcji o znaczeniu historycznym, paleontologicznym, etnograficznym lub numizmatycznym, których wartość jest wyższa niż 16 000 zł; 14) środków transportu, które mają więcej niż 50 lat i ich wartość jest wyższa niż 32 000 zł; 15) innych kategorii, niewymienionych w pkt 1-14, obejmujących zabytki, które mają więcej niż 50 lat i ich wartość jest wyższa niż 16 000 zł.

2. Zabytki, o których mowa w ust. 1 i 4, mogą być czasowo wywożone za granicę, jeżeli pozwala na to ich stan zachowania, a osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna, w której posiadaniu znajduje się zabytek, daje rękojmię, że nie ulegnie on zniszczeniu lub uszkodzeniu i zostanie przywieziony do kraju przed upływem terminu ważności pozwolenia. 3. Zabytki, o których mowa w ust. 1 i 4, mogą być czasowo wywożone za granicę po uzyskaniu: 1) jednorazowego pozwolenia na czasowy wywóz zabytku za granicę albo 2) wielokrotnego pozwolenia indywidualnego na czasowy wywóz zabytku za granicę, albo 3) wielokrotnego pozwolenia ogólnego na czasowy wywóz zabytku za granicę.

4. Zabytki: 1) wpisane do rejestru, 2) wpisane na Listę Skarbów Dziedzictwa, 3) wchodzące w skład zbiorów publicznych, które stanowią własność Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub innych jednostek organizacyjnych zaliczanych do sektora finansów publicznych, 4) wpisane do inwentarza muzeum albo wchodzące w skład narodowego zasobu bibliotecznego - nie mogą być wywożone za granicę na stałe, z wyjątkiem przypadków określonych w art. 26 i art. 42 ustawy z dnia 25 maja 2017 r. o restytucji narodowych dóbr kultury, gdy wywóz odbywa się w wykonaniu prawomocnego wyroku nakazującego zwrot transgranicznego narodowego dobra kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1 tej ustawy, na terytorium państwa Unii Europejskiej albo na podstawie pozwoleń, o których mowa w art. 39 ust. 1 lub art. 43 ust. 1 tej ustawy.

Art. 52. 1. Jednorazowe pozwolenie na stały wywóz zabytku za granicę wydaje minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego 1a. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego może odmówić wydania jednorazowego pozwolenia na stały wywóz zabytku za granicę, w przypadku gdy zabytek posiada szczególną wartość dla dziedzictwa kulturowego. 2. Osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna, w której posiadaniu znajduje się zabytek, składa wniosek o wydanie jednorazowego pozwolenia na stały wywóz zabytku za granicę, za pośrednictwem wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Art. 53. 1. Jednorazowe pozwolenie na czasowy wywóz zabytku za granicę wydaje wojewódzki konserwator zabytków na wniosek osoby fizycznej lub jednostki organizacyjnej, w której posiadaniu znajduje się zabytek, mającej zamiar jednorazowo wywieźć za granicę ten zabytek w celach użytkowych lub wystawienniczych albo dla przeprowadzenia prac konserwatorskich.

Art. 71. 1. W zakresie sprawowania opieki nad zabytkami osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna posiadająca tytuł prawny do zabytku wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu, ograniczonego prawa rzeczowego albo stosunku zobowiązaniowego finansuje prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy tym zabytku.

Art. 73. Osoba fizyczna, jednostka samorządu terytorialnego lub inna jednostka organizacyjna, będąca właścicielem lub posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru albo posiadająca taki zabytek w trwałym zarządzie może ubiegać się o udzielenie dotacji celowej z budżetu państwa na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru.

Art. 74. Dotacja na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru może być udzielona przez: 1) ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego ze środków budżetu państwa, z części, której dysponentem jest ten minister; 2) wojewódzkiego konserwatora zabytków ze środków finansowych z budżetu państwa w części, której dysponentem jest wojewoda.

Art. 76. 1. Dotacja może być udzielona na dofinansowanie: 1) nakładów koniecznych na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru, ustalonych na podstawie kosztorysu zatwierdzonego przez wojewódzkiego konserwatora zabytków, które zostaną przeprowadzone w roku złożenia przez wnioskodawcę wniosku o udzielenie dotacji lub w roku następującym po roku złożenia tego wniosku; 2) nakładów koniecznych na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru, które zostały przeprowadzone w okresie trzech lat poprzedzających rok złożenia przez wnioskodawcę wniosku o udzielenie dotacji. 2. Wniosek o udzielenie dotacji, o której mowa w ust. 1 pkt 2, wnioskodawca może złożyć po przeprowadzeniu wszystkich prac lub robót przy zabytku wpisanym do rejestru, określonych w pozwoleniu wydanym przez wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Art. 78. 1. Dotacja może być udzielona w wysokości do 50 % nakładów koniecznych na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru.

2. Jeżeli zabytek, o którym mowa w ust. 1, posiada wyjątkową wartość historyczną, artystyczną lub naukową albo wymaga przeprowadzenia złożonych pod względem technologicznym prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych, dotacja może być udzielona w wysokości do 100% nakładów koniecznych na wykonanie tych prac lub robót.

3. W przypadku, jeżeli stan zachowania zabytku, o którym mowa w ust. 1, wymaga niezwłocznego podjęcia prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku, dotacja może być również udzielona do wysokości 100% nakładów koniecznych na wykonanie tych prac lub robót.

Art. 107a. 1. Właściciel lub posiadacz zabytku wpisanego na Listę Skarbów Dziedzictwa albo wpisanego do rejestru lub innego zabytku znajdującego się w wojewódzkiej ewidencji zabytków, który nie powiadomił odpowiednio ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego albo wojewódzkiego konserwatora zabytków o: 1) uszkodzeniu, zniszczeniu, zaginięciu lub kradzieży zabytku, nie później niż w terminie 14 dni od dnia powzięcia wiadomości o wystąpieniu zdarzenia, 2) zagrożeniu dla zabytku, nie później niż w terminie 14 dni od dnia powzięcia wiadomości o wystąpieniu zagrożenia, 3) zmianie miejsca przechowania zabytku ruchomego, w terminie miesiąca od dnia nastąpienia tej zmiany, 4) zmianach dotyczących stanu prawnego zabytku, nie później niż w terminie miesiąca od dnia ich wystąpienia lub powzięcia o nich wiadomości - podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 2000 zł. 2. Karę pieniężną, o której mowa w ust. 1, nakłada w drodze decyzji organ ochrony zabytków, którego właściciel lub posiadacz obowiązany był powiadomić.

Art. 107b. 1. Osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna, która otrzymała pozwolenie na czasowy wywóz zabytku za granicę, a która w terminie 14 dni od dnia upływu ważności tego pozwolenia nie powiadomiła właściwego organu o przywiezieniu zabytku na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 2000 zł. 2. Tej samej karze podlega jednostka organizacyjna, która w przypadku, o którym mowa w art. 56a ust. 8, w terminie 14 dni od dnia przywiezienia zabytku na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, nie powiadomiła wojewódzkiego konserwatora zabytków o przywiezieniu tego zabytku. 3. Karę pieniężną, o której mowa w ust. 1, nakłada w drodze decyzji organ, który wydał pozwolenie na wywóz zabytku za granicę.

Art. 107c. 1. Osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna, która uniemożliwia lub utrudnia dostęp do zabytku organowi ochrony zabytków, wykonującemu uprawnienia wynikające z ustawy, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 2000 zł. 2. Karę pieniężną, o której mowa w ust. 1, nakłada w drodze decyzji organ ochrony zabytków, któremu uniemożliwiono lub utrudniono dostęp do zabytku.

Art. 107d. 1. Kto bez pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków podejmuje działania, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 1-5, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 500 000 zł.

2. Kto podejmuje działania, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 1-5, niezgodnie z zakresem lub warunkami określonymi w pozwoleniu wojewódzkiego konserwatora zabytków, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 500 000 zł. 3. Kto bez pozwolenia ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego podejmuje działania, o których mowa w art. 36 ust. 1a, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 500 000 zł. 4. Kto podejmuje działania, o których mowa w art. 36 ust. 1a, niezgodnie z zakresem lub warunkami określonymi w pozwoleniu ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 500 000 zł. 5. Karę pieniężną, o której mowa w ust. 1-4, nakłada w drodze decyzji organ ochrony zabytków, który wydał pozwolenie bądź był właściwy do wydania pozwolenia.

Art. 107e. 1. Kto wbrew obowiązкови nie wykonuje zaleceń pokontrolnych, o których mowa w art. 40 ust. 1, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 50 000 zł. 2. Karę pieniężną, o której mowa w ust. 1, nakłada w drodze decyzji organ ochrony zabytków, który wydał zalecenia pokontrolne.

Art. 108. 1. Kto niszczy lub uszkadza zabytek, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8. 2. Jeżeli sprawca czynu określonego w ust. 1 działa nieumyślnie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2. 3. W razie skazania za przestępstwo określone w ust. 1 polegające na zniszczeniu zabytku sąd orzeka na rzecz Narodowego Funduszu Ochrony Zabytków nawiązkę w wysokości do wartości zniszczonego zabytku. 4. W razie skazania za przestępstwo określone w ust. 1 polegające na uszkodzeniu zabytku sąd orzeka obowiązek przywrócenia stanu poprzedniego, a jeśli obowiązek taki nie byłby wykonalny - nawiązkę na rzecz Narodowego Funduszu Ochrony Zabytków w wysokości do wartości uszkodzenia zabytku. 5. W razie skazania za przestępstwo określone w ust. 2 sąd może orzec na rzecz Narodowego Funduszu Ochrony Zabytków nawiązkę w wysokości od trzykrotnego do trzydziestokrotnego minimalnego wynagrodzenia.

Art. 109. 1. Kto bez pozwolenia wywozi zabytek za granicę albo po wywiezieniu go za granicę nie przywozi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w okresie ważności pozwolenia albo, w przypadku o którym mowa w art. 56a ust. 8, w terminie 60 dni od dnia, w którym decyzja o odmowie wydania kolejnego pozwolenia na czasowy wywóz zabytku za granicę stała się ostateczna albo od dnia otrzymania informacji o pozostawieniu wniosku o wydanie kolejnego pozwolenia na czasowy wywóz zabytku za granicę bez rozpatrzenia, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5. 2. Jeżeli sprawca czynu określonego w ust. 1 działa nieumyślnie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2. 3. W razie skazania za przestępstwo określone w ust. 1 sąd orzeka, a w razie skazania za przestępstwo określone w ust. 2 sąd może orzec, nawiązkę na wskazany cel społeczny związany z opieką nad zabytkami w wysokości od trzykrotnego do trzydziestokrotnego minimalnego wynagrodzenia. 4. Sąd może orzec przepadek zabytku, chociażby nie stanowił on własności sprawcy.

Art. 110. 1. Kto będąc właścicielem lub posiadaczem zabytkowego nie zabezpieczył go w należyty sposób przed uszkodzeniem, zniszczeniem, zaginięciem lub kradzieżą, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny 2. W razie popełnienia wykroczenia określonego w ust. 1, można orzec nawiązkę do wysokości dwudziestokrotnego minimalnego wynagrodzenia na wskazany cel społeczny związany z opieką nad zabytkami.

Z rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (Dz. U. z 2021 r. poz. 81) wynikają obowiązki i uprawnienia uregulowane n/w przepisami prawa:

§ 1. 1. Rozporządzenie określa tryb wydawania pozwoleń na: 1) prowadzenie: a) prac konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, b) prac konserwatorskich przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa, c) prac restauratorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, d) prac restauratorskich przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa, e) robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, zwanych dalej "robotami budowlanymi", f) badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, g) badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa, h) badań architektonicznych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, zwanych dalej "badaniami architektonicznymi"; 2) przemieszczenie zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru zabytków, zwane dalej "przemieszczeniem zabytku nieruchomego"; 3) trwałe przeniesienie zabytku ruchomego wpisanego do rejestru zabytków, z naruszeniem ustalonego tradycją wystroju wnętrza, w którym zabytek ten się znajduje, zwane dalej "przeniesieniem zabytku ruchomego"; 4) dokonywanie podziału zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru zabytków, zwanego dalej "podziałem zabytku nieruchomego"; 5) zmianę przeznaczenia zabytku wpisanego do rejestru zabytków lub sposobu korzystania z tego zabytku, zwaną dalej "zmianą przeznaczenia lub sposobu korzystania z zabytku"; 6) umieszczanie na zabytku wpisanym do rejestru zabytków urządzeń technicznych, tablic reklamowych lub urządzeń reklamowych w rozumieniu art. 2 pkt 16b i 16c ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1073 i 1566 oraz z 2018 r. poz. 1496 i 1544) oraz napisów; 7) prowadzenie badań archeologicznych; 8) poszukiwanie ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych, w tym zabytków archeologicznych, przy użyciu wszelkiego rodzaju urządzeń elektronicznych i technicznych oraz sprzętu do nurkowania, zwane dalej "poszukiwaniem zabytków"; 9) wykonywanie robót budowlanych w otoczeniu zabytku; 10) podejmowanie innych działań niż określone w pkt 1-6 oraz 8 i 9, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku wpisanego do rejestru zabytków, zwane dalej "podejmowaniem innych działań". 2. Rozporządzenie określa ponadto dane i informacje, które zawierają wnioski o wydanie pozwoleń, o których mowa w ust. 1, dokumentację dołączaną do tych wniosków, niezbędną do ich rozpatrzenia, dane i informacje, które zawierają te pozwolenia, oraz warunki, które mogą zostać w nich zastrzeżone, a także elementy, które zawiera dokumentacja prac konserwatorskich i prac restauratorskich prowadzonych przy zabytku ruchomym wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz dokumentacja badań archeologicznych.

§ 2. 1. Wniosek o wydanie pozwolenia, o którym mowa w § 1 ust. 1 pkt 1 lit. a, c, e, f i h oraz pkt 2-10, składa się do wojewódzkiego konserwatora zabytków właściwego odpowiednio dla miejsca położenia albo przechowywania zabytku, poszukiwania zabytków albo prowadzenia badań archeologicznych.

§ 3. 1. Wniosek o wydanie pozwolenia na prowadzenie prac konserwatorskich, prac restauratorskich, badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa albo badań architektonicznych zawiera: 1) imię, nazwisko i adres lub nazwę, siedzibę i adres wnioskodawcy; 2) wskazanie zabytku, z uwzględnieniem miejsca jego położenia albo przechowywania. 2. Wniosek o wydanie pozwolenia na prowadzenie prac konserwatorskich, prac restauratorskich, badań konserwatorskich albo badań architektonicznych przy zabytku nieruchomym wpisanym do rejestru zabytków zawiera ponadto wskazanie numeru księgi wieczystej nieruchomości objętej wnioskiem, o ile jest założona. 3. Do wniosku, o którym mowa w ust. 1, dołącza się program prac albo badań, o których mowa w ust. 1, zawierający imię i nazwisko autora oraz informacje niezbędne do oceny wpływu prac lub badań na zabytek, w szczególności: 1) opis stanu zachowania zabytku; 2) wskazanie oczekiwanych efektów prac lub badań; 3) wskazanie przewidzianych do wykonania czynności, z podaniem metod, materiałów i technik. 5. Do wniosku o wydanie pozwolenia na prowadzenie prac konserwatorskich, prac restauratorskich albo badań konserwatorskich przy zabytku ruchomym wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa dołącza się ponadto oświadczenie wnioskodawcy o posiadaniu przez niego tytułu prawnego do korzystania z zabytku, uprawniającego do występowania z tym wnioskiem.

§ 22. Elementy, które zawiera dokumentacja prac konserwatorskich i prac restauratorskich przy zabytku ruchomym wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz dokumentacja badań archeologicznych, określa załącznik do rozporządzenia.

Z ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (Dz. U. z 2024 r., poz. 596) wynikają obowiązki i uprawnienia uregulowane n/w przepisami prawa:

Art. 4

1. Zwalnia się od podatku: 9) nabycie w drodze spadku lub zapisu windykacyjnego: a) przez osoby zaliczone do I i II grupy podatkowej przedmiotów wyposażenia mieszkania, pościeli, odzieży, bielizny oraz narzędzi pracy przeznaczonych do użytku w gospodarstwie domowym; jeżeli w skład wyposażenia mieszkania wchodzi meble zabytkowe, przepis lit. c) niniejszego punktu stosuje się odpowiednio, b) dzieł sztuki i rękopisów będących przedmiotem twórczości spadkodawcy oraz materiałów bibliotecznych, jeżeli spadkodawca zajmował się twórczością lub działalnością naukową, oświatową, artystyczną, literacką lub publicystyczną, c) zabytków ruchomych i kolekcji wpisanych do rejestru zabytków, a także zabytków użyczonych muzeum w celach naukowych lub wystawienniczych na okres nie krótszy niż 2 lata.